نابودی کشاورزی مازندران به بهانه رفع کم‌آبی سمنان در دستور کار است!

فینسک؛ تکرار اشتباه سدسازی و انتقال آب بین حوضه‌ای

ریحانه جولایی

سد فینسک، یکی از پرحاشیه‌ترین سدهای در حال ساخت در شمال کشور است. این سد که قرار است برای جبران کم‌آبی استان سمنان روی رودخانه تجن ساخته شود حواشی زیادی با خود به همراه دارد. کارشناسان محیط‌زیست و مدیریت منابع آبی معتقدند که تکمیل پروژه سد فینسک معضلات زیست‌محیطی زیادی را برای استان مازندران به همراه خواهد داشت. مردم مازندران نیز نگران بیکاری هزاران برنج‌کار در صورت احداث سد هستند. سال گذشته مسئولان وزارت نیرو و نمایندگان مردم مازندران در مجلس، وعده دادند که پروژه ساخت سد متوقف شود، اما شواهد بسیاری از آغاز به کار مجدد پروژه احداث سد فینسک حکایت دارد.

چرا با ساخت سد فینسک مخالفت می‌شود؟

داستان مطرح‌شدن دوباره سد فینسک از اینجا شروع شد که مدتی قبل عباس گلرو، نماینده مردم سمنان با انتشار سندی در صفحه اینستاگرامی خود، از در دستور کار قرار گرفتن آن خبر داد. بنابر سندی که در صفحه اینستاگرامی این نماینده مجلس منتشر شد، ۲۰ میلیارد تومان اعتبار به اجرای پروژه احداث سد فینسک تخصیص داده‌شده و همچنین این نماینده از وزیر نیرو درخواست کرده بود که اجرای این طرح در اولویت قرار بگیرد.

اما چرا ساخت این سد با حواشی زیادی روبه‌رو شده است؟ سد فینسک یک سد مخزنی سنگریزه‌ای در حال ساخت با هسته رسی و حجم مخزن ۱۱٫۸ میلیون مترمکعب است که در ۷۰ کیلومتری شمال شرقی شهر سمنان در شهرستان مهدی‌شهر قرار دارد.

سد فینسک روی رودخانه سفیدرود که از سرشاخه‌های رودخانه تجن است، ساخته می‌شود. این در حالی است که سفیدرود با آورده متوسط ۱۶ میلیون مترمکعب در سال از مهم‌ترین رودخانه‌هایی است که مردم استان مازندران برای کشاورزی از آب آن استفاده می‌کنند.

باوجوداینکه مطالعات احداث سد فینسک از سال ۱۳۸۶ آغاز شد و در سال ۱۳۹۱ به پایان رسید، اما شروع احداث سد فینسک تا ۶ شهریور ۱۳۹۹ به دلیل مخالفت‌های بسیاری که درباره ساخت آن وجود داشت، به تأخیر افتاد. هدف از احداث این سد، تأمین ۷٫۵ میلیون مترمکعب آب شرب شهرستان‌های سمنان، مهدی‌شهر و سرخه اعلام شده است، اما برخی شواهد حاکی از آن است که از آب این سد برای توسعه اراضی کشاورزی پایین‌دست سمنان نیز استفاده خواهد شد. این در حالی است که برخی کارشناسان محیط‌زیست نیز تأکید دارند که راه‌اندازی سد فینسک نه‌تنها منجر به خسارت دیدن کشاورزی در استان مازندران می‌شود، بلکه می‌تواند صنایع بسیاری در استان‌های گلستان و مازندران را با چالش مواجه کند و از سوی دیگر، احداث این سد خشک شدن بستر رودخانه تجن، فرسایش خاک و بسیاری دیگر از معضلات زیست‌محیطی را در پی خواهد داشت.

مدیریت عرضه آب مشکل کم‌آبی را حل نمی‌کند

حنیف رضا گلزار، کارشناس خاک، آب و محیط‌زیست که یکی از مخالفان جدی ساخت این سد است، توضیح می‌دهد: ابتدا باید مشخص کنیم «مزیت‌های این سد» چیست و بعد به مقایسه زیان‌ها و مزیت‌های ناشی از آن بپردازیم. درباره بیان مزیت‌های این سد هم مدافعان ساخت این سد باید توضیح بدهند چون بنده به‌عنوان مخالف ساخت این سد هیچ مزیتی حتی برای مقصد انتقال آب آن نمی‌شناسم. اما آنچه مدافعان ساخت این سد در وزارت نیرو و شهر سمنان به‌عنوان مقصد انتقال آب سد فینسک تا امروز گفته‌اند تنها بیان یک سری حرف‌های تکراری و غیرکارشناسی است که برای ساخت همه سدهای کشور مطرح می‌شود و آن هم چیزی نیست جز تأمین آب شرب برای شهر سمنان.

به گفته او در ساختار مدیریتی آب سمنان، پیش فرضی مطرح‌شده مبنی بر اینکه سمنان کم‌آب است و به همین دلیل هم عده‌ای برای طرح انتقال آب پافشاری می‌کنند و گمان می‌کنند باید با انتقال آب بین حوضه‌ای و به قیمت نابودی زندگی مردم در ۲۵ روستای محل ساخت و پایین‌دست این سد در مازندران مشکلی که از آن به‌عنوان کم‌آبی نام می‌برند را جبران کنند.

از سوی دیگر، تجربه‌های ملی و بین‌المللی نشان می‌دهد که هیچ‌وقت و در هیچ جای جهان مدیریت عرضه آب موفق به حل مشکل کم‌آبی نشده است. اینکه با سدسازی و انتقال آب بین حوضه‌ای تقاضا یا عرضه آب را تأمین کنیم نه‌تنها هرگز موجب رهایی یا حتی تعدیل کم‌آبی نمی‌شود بلکه همیشه موجب افزایش مصرف شده و حتی کم‌آبی را تشدید هم می‌کند. با افزایش عرضه آب همیشه مصرف هم افزایش می‌یابد و این تفکر که با انتقال آب نیاز آبی منطقه تأمین می‌شود از اساس رد شده است.

تدارک توسعه مزارع در مسیر آب

بسیاری از کارشناسان معتقدند ساخت این سد به‌هیچ‌وجه نمی‌تواند منفعت پایداری را برای استان‌های سمنان یا مازندران به همراه داشته باشد و زیان‌های آن در کوتاه‌مدت برای مازندران و در بلندمدت برای سمنان بسیار بیشتر از منافع آن خواهد بود.

باوجوداینکه گفته‌شده است که ساخت سد فینسک صرفاً برای تأمین آب شرب استان سمنان است، اما اکنون سمنانی‌ها مشغول توسعه مزارع و حتی باغ‌های میوه در مسیر دریافت آب از این سد هستند و حتی چون به سمنانی‌ها خبر رسیده که قرار است به‌زودی آب سفیدرود از طریق سد فینسک به آن‌ها برسد، برخی از آن‌ها مشغول توسعه اراضی کشاورزی در زمین‌های سنگلاخی و بیابانی این استان هستند.

برخی کارشناسان محیط‌زیست تأکید دارند که راه‌اندازی سد فینسک نه‌تنها منجر به خسارت زمین‌های کشاورزی در استان مازندران می‌شود، بلکه می‌تواند صنایع بسیاری را در استان‌های گلستان و مازندران با چالش مواجه کند

این در حالی است که به گفته این کارشناس مدیریت منابع آبی، اگر مردم سمنان در مصرف آب کشاورزی صرفه‌جویی به خرج دهند، می‌توانند حتی بیشتر از آبی که پس از پایان احداث این سد نصیبشان خواهد شد، ذخیره‌سازی کنند و در این صورت دیگر نیازی به صرف هزینه‌های گزاف برای ساخت سد فینسک یا انتقال آب دریای خزر به استان سمنان نخواهد بود.

بیکاری برنج‌کاران و معضل مهاجرت به مناطق پرآب‌تر

ساخت سد فینسک بیش از همه به برنج‌کاران مازندران ضربه می‌زند. رودخانه تجن تأمین‌کننده آب موردنیاز کشاورزان مازندرانی است که سال‌هاست به مشغول برنج‌کاری هستند و کشاورزی محل اصلی درآمد آن‌هاست و به‌نوعی آب رودخانه تجن حق عرفی کشاورزانی مازندرانی است؛ زیرا افرادی که این روزها به دلیل امید به تکمیل سد فینسک مشغول توسعه کشاورزی در سمنان هستند، کسانی هستند که به مشاغل دیگری مشغول‌اند و کشاورزی نه راهکاری برای امرار معاش آن‌ها، بلکه محلی برای کسب سود بیشترشان تلقی می‌شود.

به گفته کارشناسان حدود ۶ هزار هکتار اراضی کشاورزی در پایین‌دست سد فینسک وجود دارد و هم‌اکنون هزاران کشاورز مازندرانی مشغول کشت برنج در این اراضی کشاورزی هستند؛ برنج‌کارانی که بهره‌برداران واقعی این بخش از رودخانه تجن محسوب می‌شوند و سالیان سال است که شغل آبا و اجدادی آن‌ها برنج‌کاری در همین منطقه بوده است. در این شرایط هم قطعاً احداث سد فینسک منجر به کمبود آب موردنیاز این افراد و از دست رفتن اشتغال آن‌ها خواهد شد.

اگر شغل این کشاورزان که زمین‌هایشان در بخش بالادست شهرستان ساری قرار گرفته است، به دلیل احداث سد فینسک از بین برود، قطعاً شاهد بیکاری هزاران نفر از مردم مازندران خواهیم بود و همین مسئله می‌تواند موج مهاجرت براثر بی‌آبی را به پرآب‌ترین استان کشور نیز بکشاند. لازم به ذکر است، همین حالا هم بخش وسیعی از رودخانه تجن فاقد آب است و وقتی با احداث سد فینسک بخش بیشتری از آب سرشاخه‌های این رودخانه قطع شود، قطعاً بحران‌های اکوسیستمی موجود در این رودخانه تشدید می‌شود و بخش‌های زیادی از بستر رودخانه تجن خشک خواهد شد.

مازندران خوزستان دوم می‌شود؟

کارشناسان این حوزه معتقدند که سدسازی نمی‌تواند راهکار درستی باشد. آن‌ها به معضل کم‌آبی فعلی خوزستان اشاره می‌کنند. بر اساس صحبت‌های آن‌ها تقریباً نیمی از گنجایش سدهای کشور در خوزستان ایجاد شده. اگر قرار بود با سدسازی مشکل کم‌آبی رفع شود امروز خوزستان چنین وضعیتی نداشت.

بنابراین ساخت سد فینسک و کسیلیان و چاشم روی سرشاخه‌های آب مازندران و حتی اجرای طرح شیرین سازی آب کاسپین با هدف انتقال حجم گسترده آب به سمنان نه‌تنها بحران آب در سمنان را حل‌وفصل نمی‌کند بلکه موجب تشدید بحران در مقصد انتقال آب هم می‌شود. این را تجربیات بین‌المللی می‌گوید. سمنان اگر معتقد به کم‌آبی است تنها راهکارش سازگاری با این کم‌آبی و مدیریت منابع آبی درون حوضه‌ای است نه دست‌اندازی به منابع آبی حوضه‌های مجاور و نابود کردن آن‌ها. این را همه مسئولان و متولیان مدیریت آب در داخل استان سمنان هم می‌دانند و این جزو الفبای مدیریت منابع آب است. چیز جدیدی نیست که تصور کنیم مخالفان سدسازی و انتقال آب آن را یافته‌اند و تلاش می‌کنند آن را تفهیم کنند. انتقال آب بین حوضه‌ای در اسناد بالادستی کشور فقط و فقط برای شرب مجاز دانسته شده ولی در تمام طرح‌های انتقال آب بین حوضه‌ای که با مقصد سمنان تعریف‌شده هدف اصلی گسترش صنعت و کشاورزی است.

ساخت سد فینسک و کسیلیان و چاشم روی سرشاخه‌های آب مازندران و حتی اجرای طرح شیرین‌سازی آب کاسپین با هدف انتقال حجم گسترده آب به سمنان؛ نه تنها بحران آب در سمنان را حل‌وفصل نمی‌کند بلکه موجب تشدید بحران در مبدأ انتقال آب هم می‌شود

نابودی محیط‌زیست همه مردم را گرفتار می‌کند

بر اساس گزارش‌هایی که در این‌باره منتشرشده احداث سد فینسک و طرح انتقال آب خسارت‌های زیادی هم به طبیعت وارد می‌کند. در محل ساخت این سد دست‌کم ۴۰ هکتار از جنگل‌های هیرکانی منطقه از بین می‌رود و البته در مسیر ۶۰ کیلومتری خط لوله انتقال آب هم حجم زیادی از پوشش گیاهی منطقه از بین خواهد رفت. هم ساختگاه سد و هم مسیر لوله‌گذاری برای خط انتقال آب از دریاچه سد به شهر سمنان در داخل منطقه حفاظت‌شده پرور قرار دارند. گونه‌ای گیاهی و حیات‌وحش ارزشمندی در مسیر خط لوله شناسایی‌شده که با اجرای این طرح آسیب خواهند دید. اینکه گزارش ارزیابی زیست‌محیطی این طرح چگونه از سازمان حفاظت محیط‌زیست تائیدیه گرفته هم واقعاً جای پرسش و تعجب است.

البته این همه ماجرای سازمان حفاظت محیط‌زیست در مازندران نیست و پیش از این هم مجوز زیست‌محیطی انتقال آب مازندران به تهران در سکوت خبری صادر شد. شرکت آب منطقه‌ای تهران هم مانند سمنان با هدف تأمین آب آشامیدنی موردنیاز مشترکان خود در پایتخت پیگیر اجرای این طرح‌شده بود و قرار بود بنابراین طرح، آبی که از سد لار به سمت دره هراز و مازندران جاری می‌شود، دوباره به سمت تهران و سد لتیان بازگردانده شود. در آخر اما مسئله سمنان یا مازندران مطرح نیست. مخالفان اجرای این طرح‌های ویرانگر هرگز نگاه قومیتی و بومی به منابع آبی ندارند. مسئله صرفاً صیانت از منابع زیستی، امنیت و منافع ملی کشور است. هرجای ایران که به دلیل سوء مدیریت منابع آبی یا سایر موارد دچار آسیب برگشت‌ناپذیر شود، پیامدهای این آسیب دامان همه کشور را می‌گیرد.

از گوشه و کنار

محدودیت‌های تردد شبانه لغو شد

سخنگوی ستاد ملی مقابله با کرونا از لغو محدودیت تردد شبانه خبر داد و گفت: اگر محدودیتی ایجاد شده بود برای حفظ سلامت مردم بود تا دورهمی صورت نگیرد. علیرضا رئیسی، افزود: برداشته شدن محدودیت‌های تردد شبانه به این معنی نیست که با ترددهای غیرضروری، احتیاط‌های مربوط به فراگیری کرونا را کنار بگذاریم. از هموطنانمان می‌خواهیم که بجز در موارد ضروری و اموری مانند تزریق واکسن در خیابان‌ها تردد نکنند.

ورود دروس آلمانی و فرانسوی به پایه هفتم

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به ورود دروس آلمانی و فرانسوی در پایه هفتم اشاره کرد و گفت: اکنون اجرای آزمایشی تدریس این دو درس هم‌زمان با آغاز سال تحصیلی در دستور کار قرار گرفته است. به گزارش ایسنا، حسن ملکی گفت: البته محدودیت‌هایی نیز پیش روی ماست. از جمله این محدودیت‌ها می‌توان به پیش‌بینی معلمان مناسب اشاره کرد.

معتادان متجاهر زن بعد از بازداشت رها می‌شوند

رئیس پلیس تهران گفت: جمع‌آوری معتادان متجاهر زن برعهده پلیس است، آمادگی کامل برای جمع‌آوری این افراد داریم اما متأسفانه آن‌ها بعد از بازداشت رها می‌شوند. به گزارش باشگاه خبرنگاران پویا، سردار حسین رحیمی در پاسخ به سؤالی درباره برخورد با زنان معتاد متجاهر که به زباله‌گردی نیز روی آورده‌اند، گفت: باید مکان مناسبی برای نگهداری و بازپروری این زنان معتاد باشد؛ این دست از معتادان (زنان معتاد متجاهر) نیز جزو ۳ تا ۴ هزار معتاد متجاهری هستند که بیماری دارند و متأسفانه بعد از بازداشت رها می‌شوند!

ترویج عرفان‌های نوظهور؛ دلیل بازداشت ۷۹ عضو یک تور گردشگری

فرمانده انتظامی گیلان از دستگیری ۷۹ عضو یک گروه گردشگری مختلط با هدف ترویج عرفان‌های نوظهور از طریق برگزاری آیین در گیلان خبر داد. به گزارش مهر، سردار عزیزالله ملکی گفت: مأموران پلیس امنیت عمومی گیلان، عوامل این گروه گردشگری غیرمجاز را رصد و اعضا آن را حین برگزاری محافل ترویج عرفان‌های کاذب در مناطق جنگلی پرت و دورافتاده یکی از شهرستان‌های استان شناسایی کردند. از این تعداد ۲۷ نفر خانم و ۵۲ نفر مرد توسط بودند که توسط پلیس امنیت عمومی دستگیر شدند.

برنامه جدید وزارت بهداشت برای توسعه طب سنتی ایرانی

مدیر کل دفتر طب ایرانی و مکمل وزارت بهداشت با اشاره به اینکه بدون شک طب سنتی ایرانی می‌تواند به ارتقای سطح سلامت مردم کمک کند، گفت: وزارت بهداشت در دولت سیزدهم سیاست‌های خود را در خصوص توسعه منطقی طب سنتی ایرانی برنامه‌ریزی خواهد کرد. به گزارش ایسنا، نفیسه حسینی یکتا بیان کرد: آنچه وزارت بهداشت در دولت سیزدهم در این حوزه در نظر دارد، این است که سیاست‌های خود را در خصوص توسعه منطقی طب سنتی ایرانی برنامه‌ریزی کرده و به استفاده منطقی، عالمانه و کاربردی از ظرفیت دانش بومی طب سنتی ایرانی بپردازد. او افزود: تأکید ویژه‌ای که مکتب درمانی طب سنتی بر اصول پیشگیرانه و اصلاح سبک زندگی دارد و توانمندی‌هایی که طب سنتی ایرانی در کمک به درمان بیماری‌های مختلف در کنار طب رایج دارد، ظرفیت این مکتب را در مسئله مهم بهداشت و پیشگیری کاملاً مشخص می‌کند.

خبر

در آستانه جشن عاطفه‌ها اعلام شد؛

نیاز فوری دانش‌آموزان کم‌بضاعت به ابزارهای هوشمند آموزشی

معاون مشارکت‌های مردمی و معاون اداری و مالی کمیته امداد نحوه جذب کمک‌های مردمی در جشن عاطفه‌ها را اعلام کرد و گفت: در حال حاضر کمیته امداد ۷۰۰ هزار دانش‌آموز را تحت پوشش دارد که اگر وسایل آموزشی به‌ویژه تبلت برای دانش‌آموزان تهیه نشود، آن‌ها نمی‌توانند ادامه تحصیل دهند و ممکن است یک یا دو سال ترک تحصیل کنند که این امر خطرناک و دامنه آن می‌تواند کل زندگی دانش‌آموز را تحت تأثیر قرار دهد.

جشنی برای محرومان

به گزارش ایسنا، علیرضا عسگریان با اشاره به برگزاری جشن عاطفه‌ها در سال جاری، گفت: جشن عاطفه‌ها جشنی به نفع محرومان به‌ویژه دانش‌آموزان محروم است.

او با بیان اینکه امسال که با بیماری کرونا مواجه هستیم و همچنین در سال ۹۹، مشکلاتی که برای دانش‌آموزان ما ایجاد شد بسیار بیشتر از سال‌های گذشته بوده است و در زمینه تهیه لوازم آموزشی به ویژه تبلت، برخی از دانش‌آموزان مجبور به ترک تحصیل هم شدند، اظهار کرد: پویش بزرگی در سال ۹۹ ایجاد شد و آموزش‌وپرورش و نهادهایی مانند کمیته امداد و بسیج به این پویش ورود کردند و درصد بسیار زیادی از این تبلت‌ها تهیه شد.

تبلت در اولویت خریدهای سال تحصیلی جدید

معاون مشارکت‌های مردمی و معاون اداری و مالی کمیته امداد با بیان اینکه سال آموزشی امسال برای ما بسیار مهم است اگرچه همانند جشن‌های قبلی تهیه لباس‌های دانش‌آموزان شامل کفش و کیف به‌ویژه نوشت‌افزارها مانند دفتر مهم است، اما تبلت در اولویت قرار دارد، یادآور شد: امسال جشن عاطفه‌ها ۲۰ شهریور ماه شروع شد و تا ۱۱ مهر ادامه پیدا می‌کند و «زنگ عاطفه‌ها» نیز ۷ مهر به صدا در می‌آید و ۲۴، ۲۵ و ۲۶ شهریور سه روز اصلی برای جمع‌آوری کمک‌های مردمی تعیین شده است.

طریقه جذب کمک‌ها

او با اشاره به نحوه جذب کمک‌های مردمی اظهار کرد: کمک‌ها می‌تواند به صورت نقدی باشد و مردم از طریق دو درگاه شامل شماره حساب ۶۰۳۷۹۹۷۹۰۰۰۰۱۹۱۹ یا کد #۸۸۷۷* کمک خود را پرداخت و یا مستقیماً از طریق سایت ekram.emdad.ir وجوهات خود را به ایتام و فرزندان تحت پوشش واریز کنند. همچنین خیران می‌توانند از طریق مراکز نیکوکاری و دفاتر امداد و بسیج کمک‌های خود را اهداء کنند.

معاون مشارکت‌های مردمی و معاون اداری و مالی کمیته امداد در پاسخ به این سؤال که آیا امسال پایگاه‌های فیزیکی برای دریافت کمک‌های مردمی برپا می‌شود، گفت: امسال پایگاه‌های فیزیکی نداریم، البته به تناسب، برخی از استان‌ها می‌توانند پایگاه‌های فیزیکی داشته باشند. همچنین اکنون ۸۰۰۰ مرکز نیکوکاری داریم که ۸۰ درصد آن‌ها مساجد هستند و مردم می‌توانند برای پرداخت کمک به این مراکز مراجعه کنند.